

Nyhedsbrev nr. 1 oktober 2001

Foreningen HEXIS

En svær fødsel – og der er stadig et stykke tid mellem veerne

Et hexis-nyhedsbrev som del af vores hjemmeside; www.hexis.dk, har længe været et ønske i foreningen. Der har imidlertid endnu ikke været ressourcer til at realisere planen. Som et foreløbigt bud har vi derfor valgt at udsende dette første nummer i en mere traditionel version.

Bourdieu's kunstanalyse

Den 29. Marts afholdte hexis et offentligt møde på Københavns Universitet. På mødet var Niels Albertsen fra Arkitektskolen i Århus inviteret til at holde oplæg.

Af Carsten Sestoft

Niels Albertsen tog udgangspunkt i et punkt ved Bourdieus kunstanalyse, som NA finder uafklaret, nemlig forholdet mellem den interne og den eksterne analyse. På den ene side synes det hos Bourdieu at dreje sig om at forstå den *illutio*, som betinger oplevelsen af kunst som kunst; og på den anden side synes det også at dreje sig om at løsrive sig fra denne *illutio*, hvorved den let bliver til en *illusion*. Men hvordan kan man gøre begge dele på én gang? Hvordan kan man både være inde i og uden for den kunstneriske *illutio*? Forstå den og gøre den til *illusion*? Ifølge NA skal man søge løsningen i "necessiteringen af kunsten", d.v.s. i indsigten i det kunstneriske projekts nødvendighed i forhold til kunstfeltet. Men for helt at begribe, hvad denne nødvendiggørelse indebærer, må man lægge specielt mærke til relativt marginale bemærkninger, små filosofiske bemærkninger: når Bourdieu refererer til Spinozas *amor intellectualis*, den intellektuelle kærlighed (hos Spinoza angående menneskets intellektuelle kærlighed til Gud og dermed indsigten i universets nødvendighed) kan man således deri se en model for en intellektuel kærlighed til kunsten, som kan forene den interne og eksterne tilgang. Denne model for intellektuel kærlighed kan i øvrigt også anvendes i forståelsen af mennesker, af den "anden", som man ser i *La Misère du monde*.

Forstår man Bourdieus projekt for kunstforståelse som baseret på denne intellektuelle kærlighed, bliver det mere begribeligt, at hans projekt faktisk ikke er en ekstern reduktion af kunsten, selv om det langt hen ad vejen kan se sådan ud. Når Bourdieu for det første beskriver kunstfeltet som et område for social magi, der er baseret på kollektiv tro, eller når han for det andet udfolder hele det analytiske apparat med feltstrukturer, værkernes set relationelt, autonomisering af feltet, samt de skolastiske fejl i forståelsen af kunstværkerne - ontologisering, falsk universalisering, epistemocentrisme, etc. - så er det begribeligt, at folk opfatter Bourdieus analyse som eksternt reducerende.

Men når Bourdieu derimod taler om kunstværkerne som "menneskehedens højeste erobringer" eller som det "universelles sublimerede væsen" er tonen en anden. Man kunne således skelne to varianter af tro, nemlig "croyance" og "foi" på fransk (begge dele betyder "tro" på dansk). Til *croyance* knytter sig den sociale magi, der med fordel kan nedtones, mens *foi* betyder troen på, at kunsten faktisk er universel og menneskehedens ypperste frembringelser. Til grund for såvel *croyance* som *foi* ligger *illutio*.

På dette sted er Bourdieus fortolkning af en kryptisk passage af Mallarmé relevant (*Les Règles de l'art*, s. 380ff); ifølge Bourdieu afslører Mallarmé her, at kunsten er et spørgsmål om kollektiv tro, som han så at sige fortsætter med vilje, fordi den er betingelsen for opretholdelsen af den kunstneriske nydelse eller glæde; men Mallarmé afslører dette på en så kryptisk og litterær måde, at afsløringen nærmest forstærker den kollektive tro. For Bourdieu er Mallarmés problem interessant, men hans svar dårligt.

Men hvad ville da det gode svar være ifølge NA? Det er netop den intellektuelle kærlighed til kunsten, der kan fungere som et *illusionsløst illutio*, et *lucidt illutio*. Og denne intellektuelle kærlighed består i indsigten i værkets nødvendighed, i *necessiteringen* af kunstværket. Det vil på den ene side sige at konstruere værkets nødvendighed i forhold til feltets struktur og historie, eller sagt på en anden måde: gennem historisk analyse at vise, at dets originalitet består i dets måde at forholde sig til et felt af muligheder på; og på den anden side, at analytikeren gennem denne indsigt i nødvendigheden også opnår en intellektuel kærlighed til det, en følelse af en *sympati* og forståelse af denne nødvendighed. Ved *necessiteringen* bliver værket og dets tilblivelse så at sige til igen, men nu i videnskabens og ikke i kunstens modus.

En mere omfattende og udbygget version af Niels Albertsens foredrag er udgivet med titlen "Kunstværkets netværk" som nr. 14 (2001) i serien af Arbejdsrapporter - Center for Tværfæstetiske Studier ved Aarhus Universitet (A.C.T.S.), hvor de kan rekvireres gratis mod betaling af porto ved henvendelse til Center for Tværfæstetiske Studier, Langelandsgade 139, 8000 Århus C, tlf. 89 42 18 20.

Bourdieu's fratredelse ved Collège de France

Ifølge *Le Monde* holdt Bourdieu sin sidste forelæsning ved Collège de France d. 28. marts 2001. Ligesom Bourdieus tiltrædelsesforelæsning i 1982 bærer forelæsningen præg af refleksivitet, idet den handlede om ham selv, dvs. hans bane som forsker og intellektuel. Interessant skal han specielt have sammenlignet sig selv med de franske filosofiske "kætttere" af cirka samme generation, Foucault, Deleuze og Derrida, hvis relativisme han ser som et udtryk for, at filosofien er blevet udfordret af humanvidenskaberne. Artiklen, der

er signeret af Nicolas Weill, kan findes på Le Mondes hjemmeside www.lemonde.fr, mere præcist på adressen http://www.lemonde.fr/rech_art/0,5987,167502,00.html.

Modild – Bourdieu som samtidspolitiker?

Hans Reitzels Forlag har nu udgivet *Modild* i Henning Silberbrandts Oversættelse af Pierre Bourdieus *Contre-feux 2*.

Hexis – åben forening for samfundsvidenskabeligt engagement eller Danmarkskontor for en Bourdieumenighed?

Der er fra forskellig side blev rejst spørgsmål ved om man med udbytte kunne deltage i foreningen og dens aktiviteter, hvis ikke man følte sig som Bourdieu-discipel. Vi har derfor lyst til at præcisere, at foreningens aktiviteter består i at forberede og afholde møder, hvortil der er offentlig adgang, samt at møderne handler om samfundsvidenskabeligt aktuelle temaer. Direkte eller skjult sindelagskontrol ligger derfor udenfor de aktiviteter foreningen kaster sig ud i.

Når der på vores hjemmeside tales om: *Konstruktivt og kritisk, at videreføre ... Bourdieus tænkemåde med særligt henblik på empiriske arbejder i samfundsmæssige praksisformer*. Er det ganske bogstaveligt ambitionen af være **empirisk forankret** i en dansk virkelighed og derfor naturligvis også at gentænke og omsætte de bourdieusk ambitioner til værktøjer, der er kalibreret til en dansk ramme. Det vil sige både at være kritisk og konstruktiv. Heri ligger også en –bourdieusk - ambition om at befordre en teoretisk informeret form for empirisk analyse, der har blik for at den sociale realitet rummer mere af interesse end Bourdieus eget værk.